

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra výtvarné výchovy

TVOŘÍME Z ODPADOVÉHO MATERIÁLU

SCRAP MATERIAL CREATIONS

Bakalářská práce

MAGDALÉNA HRSTKOVÁ

**Vychovatelství
Kombinované studium**

Vedoucí práce: PhDr. Jana Skarlantová

PRAHA 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením PhDr. Skarlantové.

V práci jsem použila informační zdroje uvedené v seznamu literatury.

V Praze dne 1. 4. 2012

.....
podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Janě Skarlantové za ochotu a cenné připomínky k mé bakalářské práci.

Anotace

Cílem bakalářské práce „Tvoříme z odpadového materiálu“ je vytvoření dvou metodických řad výtvarných činností s využitím odpadového materiálu z papíru a textilu pro děti předškolního věku. Práce obsahuje náměty na výtvarné činnosti, které jsou uspořádány podle týdenních témat z celého školního roku. Uvedené náměty mohou být inspirací pro pedagogy, vychovatele, ale i rodiče. Součástí práce je výtvarná dokumentace na CD.

Klíčová slova

Odpadový materiál, metodické řady, výtvarné činnosti, děti předškolního věku.

Annotation

The goal of this work „Scrap material creation“ is to design two methodical series of creation activities for preschool children. These methodical series will use scrap materials. This work also contains suggestions for creative activities that are ordered by week themes from all over the year. The suggested activities can server as inspiration for teachers, other children educators and parents. This work also contains documentation on the CD.

Keywords

Scrap material, methodical series, creative activity, preschool children.

Souhlasím s půjčováním bakalářské práce v rámci knihovních služeb.

Obsah

1	Úvod.....	1
1.1	Motivace k výběru tématu bakalářské práce	1
1.2	Cíle bakalářské práce	1
2	Charakteristika pracoviště a výtvarných činností	3
3	Odpadový materiál pro výtvarnou činnost předškolního věku	4
3.1	Výtvarné techniky při práci s papírem	5
3.2	Výtvarné techniky při práci s textilem	6
3.3	Použité pomůcky pro práci s odpadovými materiály	6
3.4	Cíle výtvarných činností s využitím odpadových materiálů	7
3.5	Problémy, se kterými se při výtvarných činnostech setkáváme	7
4	Metodické řady	9
4.1	Metodická řada výtvarných činností s využitím odpadových materiálů z papíru	9
4.2	Metodická řada výtvarných činností s využitím odpadových textilních materiálů	25
5	Závěr	34
6	Literatura.....	35

1 Úvod

1.1 Motivace k výběru tématu bakalářské práce

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma „Tvoříme z odpadového materiálu“. Pracuji v předškolním zařízení pro děti, kde s dětmi realizujeme různorodé činnosti. Ze všech činností, které s dětmi děláme, mě nejvíce baví výtvarné aktivity. Jsou to kreativní činnosti, při kterých mohu realizovat své nápady a používat různý materiál a pomůcky. Výtvarné činnosti s využitím odpadového materiálu děti baví a díky tomuto netradičnímu materiálu vznikají zajímavé práce.

Dalším důvodem obliby výtvarných činností je jejich zcela konkrétní hmatatelný výsledek. Děti si vlastní výtvarný výtvor mohou odnést domů a třeba si s ním hrát nebo ho dát někomu jako dárek. I děti výtvarné činnosti velmi baví, protože při nich mohou vyjádřit svoji individualitu a jsou rády, když vytvoří něco, s čím se mohou pochlubit a odnést si to domů. U výtvarných činností se mi líbí, že nikdy nevím, jak realizace výtvarného úkolu přesně dopadne. Výsledek je pro mě vždy překvapením. Každé dítě totiž tvoří podle své fantazie a podle svých schopností.

1.2 Cíle bakalářské práce

Cílem této bakalářské práce je vytvořit dvě metodické řady výtvarných činností s využitím odpadového materiálu pro děti předškolního věku. Pro vytvoření metodických řad jsem si vybrala odpadový materiál, který ve své práci s dětmi předškolního věku používáme nejčastěji, a to papír a textil. V této práci, pokud nebude uvedeno jinak, budu za odpadový materiál považovat právě papír nebo textil.

Dalším cílem této práce je vytvořit soubor námětů pro výtvarné činnosti s využitím odpadového materiálu pro děti předškolního věku. Výtvarné činnosti, které uvádím v metodických řadách, mohou být inspirací pro pedagogy a vychovatele, kteří pracují s dětmi, ale i pro rodiče, kteří chtějí se svými dětmi tvořit. Výhodou těchto námětů je využití odpadového materiálu, který je pro všechny velmi snadno dostupný, a proto i rodiče mohou tyto činnosti jednoduše realizovat s využitím odpadového materiálu, který mají doma.

Cílem výtvarných činností s využitím odpadového materiálu je rozvoj výtvarných dovedností dětí a rozvoj dalších dovedností jako je např. rozvoj jemné motoriky, rozvoj fantazie, rozvoj komunikace a spolupráce. Důležitým cílem těchto výtvarných aktivit je, aby si děti uvědomily, jak lze odpadový materiál dále využít a jaký dopad na životní prostředí má recyklace odpadu.

2 Charakteristika pracoviště a výtvarných činností

Druhým rokem pracuji jako pedagog v Centru pro předškolní děti v Domě dětí a mládeže v Praze. Centrum navštěvuje 15 dětí ve věku od 3 do 5 let každý všední den od 8 do 13 hodin. S dětmi pracují dva pedagogové.

Do výchovně-vzdělávacího programu zařazujeme hudební, výtvarné, dramatické a pohybové činnosti, ale také různé hry, grafomotorická a logopedická cvičení.

Výtvarné činnosti se snažíme zařazovat do programu každý den. Podle jednotlivých týdenních témat z ročního plánu realizujeme s dětmi činnosti, které souvisí s daným tématem.

Výtvarné činnosti většinou předchází jiná činnost, která je často motivací pro danou výtvarnou činnost. K vytvoření určitého výtvarného úkolu děti motivujeme například pohádkou, písničkou, povídáním nebo hrou.

K motivaci také patří vysvětlení, proč budou děti na určitém úkolu pracovat. Zda výsledkem bude např. předmět, s nímž si budou moci hrát nebo jestli to bude dárek pro někoho blízkého.

Po motivaci následuje vysvětlení pracovního postupu, tedy jak budou děti při výtvarné činnosti postupovat a jaké pomůcky a výtvarné techniky budou používat.

Po dokončení výtvarné činnosti většinou následuje reflexe, která hodnotí výtvarnou činnost a doplňuje ji (např. děti vymýšlejí jména pro vzniklé artefakty, vymýšlejí si o nich příběhy, povídáme si o tom, kdo co vytvořil nebo si děti s vytvořenými předměty hrají).

3 Odpadový materiál pro výtvarnou činnost předškolního věku

V Centru pro předškolní děti využíváme při výtvarných činnostech různý odpadový materiál. Nejčastěji používáme odpadové materiály z papíru, protože jsou snadno dostupné, mají mnoho využití a práce s těmito materiály je pro děti bezpečná.

Používané **odpadové materiály z papíru** např.:

- zbytky barevných papírů
- zbytky krepových papírů
- zbytky kancelářských papírů
- zbytky čtvrtků
- zbytky balicího papíru
- zbytky kartonového papíru
- papírové krabice
- papíry z jedné strany popsané
- staré časopisy, noviny
- staré kalendáře
- reklamní letáky
- papírové ubrousky
- nápojové papírové kelímky
- papírové tácky
- papírové krabičky od čajů, sýrů, léků, apod.
- papírové obaly od vajec
- roličky od toaletního papíru
- role od papírových kuchyňských utěrek
- proužky papírů ze skartovačky.

Dále používáme **odpadové textilní materiály**, např.:

- zbytky látek
- zbytky vln, bavlnek, nití
- staré silonové punčochy

- staré látkové náplasti
- starý nepoužitý obvazový materiál.

Při výtvarných činnostech používáme také **odpadové materiály z plastu**, např.:

- plastové kelímky od jogurtů, sýrů, apod.
- plastové lahve
- víčka od PET lahví
- nápojové plastové kelímky
- síťky z brambor.

Při některých výtvarných činnostech používáme i **další odpadové materiály**, např.:

- konzervy
- skleněné nádoby
- hliníková víčka od jogurtů.

Odpadový materiál sbíráme spolu s rodiči, kteří nám nosí například roličky od toaletního papíru a různé papírové krabičky.

Papírové krabice a zbytky kartonu získáváme v obchodech.

V našem Centru s dětmi třídíme odpad a i děti nám pomáhají sbírat odpadový materiál. Během některých výtvarných činností, kdy vzniká odpadový materiál (např. odstřížky papírů nebo látek), vedeme děti k tomu, aby zbytky papírů nebo látek nevyhazovaly. Zbytky dáváme do krabiček a používáme je při dalších výtvarných činnostech. Snažíme se co nejméně používat nový zakoupený výtvarný materiál. I děti vedeme k ochraně životního prostředí.

3.1 Výtvarné techniky při práci s papírem

První materiál, který jsem si vybrala pro realizaci výtvarných činností, je papír. Papír používáme nejčastěji. Má mnoho využití a je snadno dostupný. Papír je také prvním materiálem, se kterým se děti předškolního věku učí pracovat. S tímto materiálem se dětem pracuje velmi dobře a není pro děti nebezpečný, jako jsou například ostré materiály (např. plastové, skleněné, kovové materiály).

Díky rozmanitým vlastnostem papíru, mohou děti při práci s papírem používat různé **výtvarné techniky**, např.:

- kreslení, malování
- trhání
- mačkání
- skládání
- stříhání
- lepení
- tvarování papíru (např. tvarování kuliček).

3.2 Výtvarné techniky při práci s textilem

Další odpadový materiál, který používáme při výtvarných činnostech, je textil. Za pomoci textilních materiálů dostávají výtvarné práce prostorovou dimenzi. Textilní materiály používáme hlavně při finálním dokončení artefaktů (např. zbytky vln na vlasy a zbytky látek na oblečení panáčků). Textilní materiály nejsou pro děti tak obvyklé jako papír a také se dětem pracuje s textilními materiály hůře než s papírem. Práce vyžaduje zručnost, např. při stříhání a lepení. Textilní materiály jsou pro nás hůře dostupné a nemáme tak široký sortiment jejich druhů jako u materiálů papírových.

Při práci s textilem používají děti nejčastěji tyto **výtvarné techniky**:

- malování barvami na textil
- stříhání
- lepení
- tvarování.

3.3 Použité pomůcky pro práci s odpadovými materiály

- nůžky
- tuhá a tekutá lepidla
- izolepa
- pastelky, voskovky, fixy
- prstové, vodové, temperové barvy a štětce
- kancelářská sešívka
- kancelářská děrovačka

- ozdobná děrovačka
- odlamovací nůž.

3.4 Cíle výtvarných činností s využitím odpadových materiálů

Cílem výtvarných činností s využitím odpadových materiálů je samozřejmě jako u všech výtvarných činností především rozvoj jemné motoriky, rozvoj fantazie, rozvoj prostorového myšlení, ale také rozvoj spolupráce. Cílem je i procvičování jednotlivých dovedností dětí, např. mačkání a trhání papíru. Některé děti mají s těmito dovednostmi problém.

Výtvarné činnosti s využitím odpadových materiálů mají ale i jiný důležitý cíl a to uvědomit si, že se odpadový materiál může dále využít. Výtvarné činnosti s využitím odpadového materiálu jsou pro děti zajímavé. Vyzkouší si, co všechno se dá vytvořit z odpadových materiálů, které znají, ale nenapadlo by je tento materiál využít. Mohou si například vytvořit hračku z odpadového materiálu, který mají doma.

3.5 Problémy, se kterými se při výtvarných činnostech setkáváme

Jedním z problémů, se kterým se při výtvarných činnostech setkáváme, je, že děti mají různé výtvarné schopnosti. Nejen proto, že v Centru pracujeme s věkově smíšenou třídou, ale i proto, že mají děti z domova různé zkušenosti s výtvarnými technikami a pomůckami. Některé tříleté děti v Centru poprvé pracují s nůžkami a učí se stříhat. Naopak některé pětileté děti umí už dobře stříhat. Proto musíme s dětmi začínat jednoduššími činnostmi, které zvládnou i ty tříleté děti, a teprve pak zařazovat složitější činnosti, které už vyžadují předchozí zkušenosti a větší zručnost. Kdyby měly děti hned od začátku dělat náročnější činnosti, tak by je nebavily, protože by jim to nešlo. Výtvarné činnosti se tedy snažíme přizpůsobovat mladším dětem, které ještě nemají tak rozvinutou jemnou motoriku a koordinaci pohybů. Jednodušší činnosti starší děti moc nerozvíjí v jejich schopnostech a nebaví je. Proto se snažíme vyhovět všem dětem, které mají různé schopnosti. Pokud třeba pracujeme s látkou, tak malým dětem pomůžeme se stříháním a větší děti zkoušejí stříhat samy. To, že mají děti různé schopnosti, také řešíme tak, že mají možnost vybrat si, jak daný výtvarný úkol budou realizovat a jaké výtvarné techniky a pomůcky budou používat. Například pokud některé děti neumí

samy nakreslit nějakou potravinu, tak si ji mohou vystříhnout z reklamního letáku. Ostatní děti se snaží potravinu nakreslit. Realizace výtvarných činností s využitím různých pomůcek a výtvarných technik je pro nás ale velmi složitá, protože pracujeme se skupinou dětí různého věku i zkušeností.

Dalším problémem, se kterým se při výtvarných činnostech často setkáváme, je nedostatek výtvarného materiálu a pomůcek, které bychom potřebovali. Proto musíme pracovat jen s tím, co máme k dispozici. Často je z tohoto důvodu realizace výtvarné činnosti mnohem složitější, než kdybychom měli vše, co je k realizaci potřeba.

4 Metodické řady

Metodická řada je výtvarná řada, která je složena z výtvarných úkolů, které na sebe navazují. Metodická řada rozvíjí nejen výtvarné dovednosti, ale i výtvarné myšlení, poznávání souvislostí a rozumové i smyslové zaujetí pro dané téma.

4.1 Metodická řada výtvarných činností s využitím odpadových materiálů z papíru

Výtvarné činnosti jsou v uvedených metodických řadách uspořádány tak, jak probíhaly během školního roku, tedy podle probíraných týdenních témat v jednotlivých měsících.

U každé výtvarné činnosti je uveden název cílového artefaktu a téma, v rámci kterého daná výtvarná činnost probíhala. Dále je uvedena činnost, která výtvarné činnosti předcházela (např. povídání, čtení pohádky), motivace k činnosti a cíl výtvarné činnosti. Součástí popisu výtvarné činnosti je uvedený používaný odpadový materiál, pomůcky a výtvarné techniky. Následuje popis přípravy pedagoga a popis pracovního postupu. Na závěr jsou uvedeny aktivity, které navazovaly na výtvarnou činnost a reflexe. V popisu výtvarných činností uvádím i další možné varianty a obměny činností (např. použití jiného materiálu nebo jiných výtvarných technik).

ZÁŘÍ

Název: PANÁČCI ODPADÁČCI

Téma: „Třídíme odpad“

Předchozí činnost: povídání o tom, co se dá vytvořit z odpadových materiálů

Motivace: Každý si vytvoří panáčka z různých odpadových materiálů.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj fantazie, uvědomit si a vyzkoušet si, co se dá vytvořit z odpadových materiálů

Odpadový materiál: toaletní roličky, plastové kelímky, víčka od PET lahví, staré papíry popsané z jedné strany, zbytky barevných a krepových papírů, zbytky vlny

Pomůcky: nůžky, lepidlo Herkules, špejle

Výtvarná technika: mačkání papíru, stříhání, lepení

Příprava: Pedagog vystřihne ve dnu plastových kelímků kulatý otvor na zastrčení hlavy panáčka.

Pracovní postup: Nejdříve si děti vyberou toaletní roličku nebo plastový kelímek (podle toho, jestli chtějí vyrábět holku nebo kluka). Tělo panáčka si polepí nastříhanými kousky krepových papírů. Ze zmačkaných starých papírů popsaných z jedné strany si vytvoří hlavu panáčka, kterou zastrčí do otvoru pro hlavu. Na hlavu nalepí vystřižené oči a pusy a ze zbytků vlny nalepí vlasy. Na hlavu panáčka nalepí korunku nebo čepici z víčka od PET lahvi. Nakonec pedagog udělá do těla panáčka ostrými nůžkami dvě díry a prostrčí jimi špejli jako ruce.

Navazující aktivita: vymýšlení jmen pro panáčky

Reflexe: Dětem se líbilo, že si mohou samy vytvořit panáčka, kterého si mohou odnést domů, a že si mohou vybrat, jestli si vyrobí holku nebo kluka.

Některým dětem dělalo problém vytvořit hlavu ze zmačkaných papírů.

Příprava této výtvarné činnosti byla pro pedagoga jednoduchá. Spočívala jen v přípravě pomůcek a vystřižení otvoru v kelímku.

Jiná varianta: Panáčky z toaletních roliček se dají využít i jako prstové loutky, se kterými děti mohou hrát divadlo. V tomto případě se musí hlava panáčka přilepit k tělu, aby nespadla. Oblečení se nalepí ze zbytků látek.

Název: DOMEČKY PRO PŘÍŠERKY

Téma: „Moje hračky“

Předchozí činnost: vytvoření příšerky z plyšových bambulek, chlupatých modelovacích drátů a nalepovacích hýbacích očí

Motivace: Každý si pro svou příšerku vytvoří domeček, ve kterém bude bydlet.

Cíl: rozvoj fantazie, rozvoj jemné motoriky

Odpadový materiál: papírové kelímky

Pomůcky: odlamovací nůž, temperové barvy, misky s vodou, štětce

Výtvarná technika: malování temperami

Příprava: Pedagog vyřízne odlamovacím nožem v kelímku dva otvory (dveře a okno).

Pracovní postup: Děti si temperovými barvami vybarví kelímek s otvory.

Navazující aktivita: Děti vymýšlely jména pro své příšerky i jejich domečky. Pak ze všech domečků postavily vesničku a hrály si s příšerkami (navštěvovaly se v domečcích apod.). Také vymýšlely různé příběhy o vesničce.

Reflexe: Dětem se líbilo, že si mohly vytvořit domeček pro svou příšerku, se kterým si mohly hrát a ve kterém si mohly odnést příšerku domů tak, aby se cestou domů nezničila.

Domeček vybarvily děti velmi rychle.

Příprava pedagoga vyžadovala více času, protože bylo potřeba vyříznout dva otvory v kelímku pro 11 dětí.

ŘÍJEN

Název: PANENKY A PANÁČCI

Téma: „Jak se oblékáme?“

Předchozí činnost: povídání o oblečení

Motivace: Každý si vytvoří panenku nebo panáčka v nějakém zajímavém oblečení.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj fantazie

Odpadový materiál: toaletní roličky, zbytky krepových papírů, zbytky vlny, žluté, hnědé nebo černé proužky papírků ze skartovačky

Pomůcky: pastelky, lepidla, nůžky, šablony (hlava a ruce, nohy), odlamovací nůž

Výtvarná technika: kreslení, lepení, stříhání

Příprava: Pedagog vytvoří šablony (hlavu spojenou s rukama a zvlášť nohy). Šablony obkreslí na bílou čtvrtku. Toaletní roličky nařízne ve dvou místech tak, aby se do nich mohly zasunout šablony s hlavou a rukama.

Pracovní postup: Nejprve si děti vybarví šablony a na obličej dokreslí oči, nos a pus. Šablonu hlavy a rukou děti vystříhnou a zasunou do otvoru v roličce. Na tělo nalepí oblečení ze zbytků krepových papírů. Vystřiženou šablonu nohou nalepí dovnitř roličky a zahnou tak, aby panáček seděl. Nakonec děti nalepí na hlavu vlasy z proužků papírků ze skartovačky a oblečení mohou dozdobit zbytky vlny (např. mašličkou).

Navazující aktivita: povídání o tom, jaké panenky a panáčky děti vytvořily

Reflexe: Dětem se líbilo, že si mohly vytvořit panenku nebo panáčka a nalepit jim oblečení, jaké chtěly. Dívky vytvářely panenky s barevnými šaty a chlapci většinou policistu v uniformě.

Některým dětem dělalo problém odhadnout velikost krepového papíru tak, aby se vešel na tělo panáčka. Většina dětí proto nalepila šaty z více kousků krepových papírů.

Jiná varianta: Oblečení pro panenky a panáčky se nalepí ze zbytků látek a vlasy ze zbytků vlny.

LISTOPAD

Název: **CIRKUS** (viz. Fotografie č. 1)

Téma: „Hrajeme si na cirkus“

Předchozí činnost: povídání o cirkusu

Motivace: Společně si vytvoříme cirkus, se kterým si pak můžete hrát.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj fantazie, rozvoj spolupráce

Odpadový materiál: karton, zbytky krepových papírů

Pomůcky: sešívačka, velký bílý papír, okopírované omalovánky k tématu cirkus (např. klaun, lev, kůň), pastelky, nůžky, tuhá lepidla a lepidlo Herkules, izolepa, papírová mašle, špejle, pěnová písmenka

Výtvarná technika: kreslení, stříhání, lepení, tvarování kuliček ze zbytků krepových papírů

Příprava: Pedagog vystříhne z kartonu dlouhý pruh ve tvaru obdélníka, který bude po spojení konců sloužit jako stěna cirkusu. Na karton nakreslí dveře a vystříhne je tak, aby se daly otvírat, a napíše nad ně „Cirkus“. Pedagog vystříhne kruh z bílého papíru, ze kterého se pak vytvoří střecha.

Pracovní postup: Nejprve si děti vybarví a vystříhnou omalovánky, které pak nalepí na vystřižený pruh z kartonu. Nad dveře nalepí kuličky z barevných krepových papírů jako lampičky. Pedagog pak sešívačkou sešije pruh kartonu tak, aby z toho vznikla kruhová stěna cirkusu. Děti mezitím vybarví kruh z bílého papíru - střechu cirkusu. Pedagog pak nastříhne kruh od okraje do středu a slepí střechu do tvaru kužele. Hotovou střechu pak nalepí lepidlem Herkules na stěnu cirkusu. Děti nalepí na papírovou mašli kuličky z barevných krepových papírů jako lampičky a mašli pak

pedagog přilepí po obvodu střechy. Nakonec děti společně s pedagogem nalepí písmenka tvořící nápis Cirkus na kousek kartonu. Na zadní stranu kartonu pedagog přilepí izolepou dvě špejle, které pak zapíchne do střechy cirkusu a zalepí otvory, aby karton s nápisem nepadal.

Navazující aktivita: Děti si s vytvořeným cirkusem hrály. Otevřenými dveřmi do něj dávaly plastová zvířátka, která mohou vystupovat v cirkusu.

Reflexe: Dětem se na tvorbě cirkusu nejvíc líbilo jeho zdobení, tedy lepení lampiček.

Některým dětem dělalo problém vytvarovat z papíru malou kuličku.

Tato výtvarná činnost byla časově náročnější, protože zahrnovala několik různých činností a proto jsme práci na tvorbě cirkusu rozdělili do dvou dnů. První den děti vytvořily cirkus a druhý den ho dozdobily.

Při přípravě bylo pro pedagoga obtížné sehnat vhodný karton, tedy ne moc tvrdý, aby se dal snadno zatočit.

Fotografie č. 1 CIRKUS

Název: ŠAŠEK ŽONGLÉR

Téma: „Hrajeme si na cirkus“

Předchozí činnost: učení se básničky „Šašek“ s pohybem

Motivace: Společně si vytvoříme šaška, kterého nalepíme na dveře.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj fantazie, rozvoj spolupráce, procvičování trhání papíru

Odpadový materiál: zbytky barevných a bílých papírů

Pomůcky: velký bílý papír, tužka, kružítko, lepidla, pastelky, prstové barvy, nůžky

Výtvarná technika: trhání papíru, lepení, kreslení, stříhání

Příprava: Pedagog nakreslí na velký papír obrys šaška a na zbytky bílých papírů kružítkem předkreslí kolečka jako míčky.

Pracovní postup: Děti nakreslí šaškovi oči, nos a pusku a vybarví mu boty. Pak natrhají zbytky barevných papírů na malé kousky a nalepí je na oblečení a čepici. Pedagog pak šaška vystříhne. Mezitím děti obtisknou ruku na bílý papír prstovými barvami. Dvě vybrané ruce se vystříhnou a nalepí se šaškovi. Na závěr ještě děti vybarví a vystříhnou míčky, které se pak společně se šaškem nalepí na dveře.

Navazující aktivita: pohybová hra „Jak šašek žongluje a cvičí“

Reflexe: Dětem se na této činnosti nejvíce líbilo, že mohly pracovat na zemi (šašek byl tak velký, že se nevešel na stůl). Také je bavilo obtiskovat ruce na papír.

Některé děti měly problémy s trháním papíru.

Pro pedagoga bylo těžké nakreslit obrys šaška ve velké velikosti. Protože se mu na papír nevešly ruce, musel vymyslet jiné řešení, jak šaškovi udělat ruce. Práce s prstovými barvami děti bavila a díky tomu, že se musely ruce dodělat jinak, si děti měly možnost při výrobě šaška vyzkoušet různé techniky.

Jiná varianta: Na velký balicí papír se obkreslí tělo jednoho dítěte. V tomto případě se musí šašek vystavit na jiné místo (např. na zeď), protože s rozpaženýma rukama by se na dveře nevešel.

PROSINEC

Název: MIKULÁŠŮV PYTEL

Téma: „Přijde k nám Mikuláš, čert a anděl?“

Předchozí činnost: povídání o Mikuláši, čertovi a andělovi

Motivace: Společně si vytvoříme velký Mikulášův pytel, do kterého nalepíme to, co máme rádi a to, co bychom si přáli od Mikuláše.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj spolupráce

Odpadový materiál: reklamní letáky

Pomůcky: velký bílý papír, tužka, nůžky, lepidla, látková mašle

Výtvarná technika: stříhání, lepení

Příprava: Pedagog nakreslí na velký papír obrys pytle. Pytel pak vystříhne.

Pracovní postup: Děti si vystříhají z letáků potraviny, které mají rády a nalepí je na pytel. Pedagog pak zaváže na pytel barevnou mašli. Pytel se může nalepit na dveře nebo okno.

Navazující aktivita: povídání o tom, co děti nalepily na pytel

Reflexe: Dětem se líbilo, že si mohou společně vytvořit pytel plný dobrot, které by chtěly dostat od Mikuláše.

Tato výtvarná činnost byla časově nenáročná a během chvíle vznikla zajímavá dekorace na dveře, která byla i inspirací pro Mikuláše, aby věděl, co si děti přejí.

Jiná varianta: Děti samy nakreslí do pytle dobroty, které mají rády a které by chtěly od Mikuláše dostat.

Název: ANDĚL

Téma: „Přijde k nám Mikuláš, čert a anděl?“

Předchozí činnost: povídání o Mikuláši, čertovi a andělovi

Motivace: Každý si vytvoří anděla. Na vytvoření anděla použijeme různý materiál.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj fantazie

Odpadový materiál: papírové role z kuchyňských utěrek, staré papíry popsané z jedné strany, zbytky bílého krepového papíru, zbytky žluté vlny nebo žluté proužky papíru ze skartovačky

Pomůcky: bílé čtvrtky, šablona křídel, tužka, nůžky, lepidlo Herkules, pastelky nebo fixy

Výtvarná technika: stříhání, lepení, kreslení

Příprava: Pedagog vytvoří šablonu křídel. Šablonu obkreslí na bílou čtvrtku.

Pracovní postup: Děti si nejprve nalepí šaty z bílého krepového papíru na papírovou roli. Ze zmačkaných starých papírů popsaných z jedné strany si vytvoří hlavu, kterou zastrčí do role. Na hlavu pastelkami nakreslí oči, nos a pusy. Na hlavu nalepí vlasy ze zbytků žluté vlny nebo ze žlutých proužků papíru ze skartovačky. Nakonec andělovi nalepí na záda křídla, která si samy nebo s pomocí pedagoga vystřihly.

Navazující aktivita: vymýšlení jména pro vyrobeného anděla

Reflexe: Dětem se na této výtvarné činnosti asi nejvíce líbilo, že mohly při tvorbě anděla použít netradiční materiál.

Příprava této výtvarné činnosti byla pro pedagoga velmi jednoduchá. Spočívala jen v přípravě pomůcek a vytvoření šablony křídel.

Jiná varianta: Z bílého krepového papíru se vytvoří i malé kornoutky jako ruce.

Některé děti mohou samy zkusit nakreslit křídla na papír.

Andělovy šaty se vytvoří z bílé látky, ze zbytků bílé krajky nebo ze staré záclony.

Z papírových rolí se dají vytvořit i čerti. Vlasy a kožich se vytvoří ze zbytků černé vlny nebo z černých proužků papírků ze skartovačky, které se dají pomocí nůžek tvarovat.

Název: OVEČKY (viz. Fotografie č. 2)

Téma: „Kouzelné Vánoce“ – v rámci výtvarné dílny na vánoční besídce pro rodiče

Předchozí činnost: vystoupení dětí

Motivace: Každý si s pomocí rodičů vytvoří ovečku, se kterou budeme vystupovat na vánoční akademii při zpívání vánočních koled a pak si jí vezmete domů.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj fantazie, rozvoj spolupráce s rodiči, vyzkoušet si pracovat s netradičním materiálem – s papírky ze skartovačky

Odpadový materiál: bílé proužky papírků ze skartovačky

Pomůcky: bílé čtvrtky A3, šablona ovečky, tužka, nůžky, pastelky, lepidlo Herkules, barevné papírové mašle

Výtvarná technika: stříhání, kreslení, mačkání papírků, lepení

Příprava: Pedagog vytvoří šablonu ovečky. Šablonu obkreslí na velkou čtvrtku.

Pracovní postup: Děti si nejprve ovečku pastelkami vybarví a vystřihnou. Z papírků ze skartovačky si připraví kudrlinky na srst. Buď proužky papírků zmačkají, nebo je mohou zatočit pomocí nůžek, jako se natáčí papírové mašle na dárky. Připravené

kudrlinky pak nalepí Herkulesem na tělo ovečky. Nakonec mohou ovečce zavázat kolem krku barevnou mašli.

Navazující aktivita: Vytvořené ovečky jsme použili při vystoupení dětí v divadle, kde zpívaly koledy. Na pódium děti nastoupily s ovečkami v ruce a zpívaly koledu „Pásli ovce valaši“.

Reflexe: Dětem se líbilo, že mohou ovečky vytvářet společně se svými rodiči. Také byly děti rády, že si mohou ovečky vybarvit, jak chtějí a tak vznikly i zajímavě barevné ovečky.

Rodiče byli rádi, že kromě vystoupení dětí, kdy děti zpívaly písničky a koledy, které se naučily, se mohou aktivně zapojit a společně se svými dětmi něco tvořit.

Děti mohly ovečce vyrobit kudrlinky dvěma způsoby. Mačkání papírků nedělalo dětem problém, protože to už dělaly při výrobě čerta, na kterého lepily černé zmačkané papírky ze skartovačky. Zatočení kudrlinek pomocí nůžek děti většinou neznaly a také to neuměly. Jen pár dětí chtělo mít ovečku se zatočenými kudrlinkami a tak jim s tím pomáhali rodiče.

Příprava této výtvarné činnosti byla pro pedagoga jednoduchá. Spočívala jen ve vytvoření a obkreslení šablon ovečky a v přípravě pomůcek.

Fotografie č. 2 OVEČKY

LEDEN

Název: SNĚHULÁK

Téma: „Kdy bude padat sníh?“

Předchozí činnost: povídání o zimě

Motivace: Protože zatím nepadá sníh a nemůžeme venku stavět sněhuláka, tak si společně vytvoříme alespoň velkého papírového sněhuláka, kterého vystavíme na chodbu, a snad nám ten sníh brzo přivolá.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj spolupráce, procvičování mačkání papírků ze skartovačky

Odpadový materiál: bílé a černé proužky papírků ze skartovačky

Pomůcky: velký bílý papír, tužka, provázek, nůžky, izolepa, pastelky nebo fixy, lepidlo Herkules, oranžový a černý papír, větvičky z břízy

Výtvarná technika: kreslení, stříhání, mačkání papírků, lepení

Příprava: Pedagog předkreslí na velký bílý papír ruce a tři různě velké kruhy (pomocí nějakých kulatých předmětů ve třídě nebo pomocí tužky a provázku, které použije jako velké kružítko).

Pracovní postup: Nejprve šikovnější děti vystříhnou tři kruhy a ruce z papíru. Ostatní zatím vytváří papírové koule ze zmačkaných bílých proužků papírků ze skartovačky. Pak pedagog izolepou slepí dohromady tělo sněhuláka. Na jednu stranu sněhuláka děti pastelkami dokreslí oči, nos, pusy a knoflíky. Druhou stranu polepí papírovými koulemi. Po polepení celého těla sněhuláka děti vytvoří pár koulí z černých papírků ze skartovačky, které nalepí jako oči, pusy a knoflíky. Pedagog pak nalepí sněhuláka na okno v chodbě. Nakonec mu nalepí nos z oranžového papíru a hrnec z černého papíru. Do ruky mu nalepí větvičku z břízy.

Navazující aktivita: -

Reflexe: Dětem se tvorba velkého sněhuláka líbila a byly rády, že mohou společně vytvořit alespoň papírového sněhuláka, který bude zdobit chodbu.

Dětem se líbilo, že mohly pracovat na zemi (sněhulák byl tak velký, že se nevešel na stůl).

Také se dětem líbilo, že mohly při tvorbě sněhuláka použít zmačkané papírky ze skartovačky, díky kterým byl sněhulák krásně chundelatý.

Sněhuláka jsme vytvořili oboustranného, aby i z druhé strany z venku měl nakreslené oči, nos, pusy a knoflíky.

Tvorba sněhuláka byla časově náročnější, protože byl velký a dětem dlouho trvalo, než vytvořily hodně papírových koulí, které měly zaplnit celé tělo sněhuláka.

Jiná varianta: Sněhulák se nakreslí na velký balicí papír, takže odpadne lepení jednotlivých dílů. Na hlavu sněhuláka se nakreslí i hrnec, který děti vybarví pastelkami.

Práce na tvorbě sněhuláka se může rozdělit do dvou dnů.

Název: SNĚHULÁČEK

Téma: „Co děláme v zimě?“

Předchozí činnost: povídání o zimě - o stavění sněhuláka

Motivace: Každý si vytvoří sněhuláka. K vytvoření sněhuláka použijeme zbytky balicích papírů, ve kterých jste měly zabalené dárky.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj fantazie, procvičování trhání papíru, uvědomit si, jak se dají využít zbytky roztrhaných balicích papírů

Odpadový materiál: zbytky balicích papírů se zimním motivem (nejlépe se sněhuláky), zbytky černého a oranžového papíru

Pomůcky: šablona sněhuláka, černé nebo modré papíry A4, pastelky, nůžky, lepidla

Výtvarná technika: kreslení, trhání balicího papíru, lepení

Příprava: Pedagog vytvoří šablonu sněhuláka.

Pracovní postup: Děti si nejprve obkreslí šablonu sněhuláka na černý nebo modrý papír a dokreslí mu ruce (případně i koště). Zbytky balicích papírů si natrhají na malé kousky a nalepí je na tělo sněhuláka. Pak si vystříhnou oči, pusy, knoflíky a hrnec ze zbytků černého papíru a nos z oranžového papíru a nalepí je na sněhuláka. Pastelkami mohou dokreslit sníh.

Navazující aktivita: -

Reflexe: Ně kterým dětem dělalo problém trhání papíru na malé kousky.

Příprava této výtvarné činnosti byla velmi jednoduchá. Spočívala jen v přípravě pomůcek a výrobě šablony sněhuláka.

Při této výtvarné činnosti jsme efektivně využili roztrhané balicí papíry z dárků.

Název: HUDEBNÍ NÁSTROJ

Téma: „Kouzelný svět hudby“

Předchozí činnost: povídání o hudebních nástrojích a o tom, že si můžeme sami vytvořit nějaký hudební nástroj

Motivace: Každý si vytvoří vlastní hudební nástroj, se kterým pak bude moct hrát.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj fantazie, vyzkoušet si vyrobit si hudební nástroj z pomůcek, které máme i doma

Odpadový materiál: toaletní roličky, zbytky bílých papírů

Pomůcky: nůžky, izolepa, temperové barvy, misky s vodou, štětce, rýže

Výtvarná technika: malování temperami

Příprava: Pedagog vystříhne kolečka z papíru větší než je průměr toaletní roličky. Jedno kolečko nalepí na roličku jako dno. Do roličky nasype trochu rýže a nalepí druhé kolečko jako víčko.

Pracovní postup: Děti vybarví temperovými barvami připravený hudební nástroj – chrastítko.

Navazující aktivita: zpívání písniček s doprovodem vyrobených chrastítek

Reflexe: Dětem se líbilo, že si mohly vytvořit vlastní hudební nástroj, na který pak mohly hrát.

Chrastítka vybarvily děti velmi rychle.

Příprava pedagoga vyžadovala více času, protože bylo potřeba připravit chrastítka pro všechny děti.

ÚNOR

Název: MĚSTEČKO

Téma: „Praha - město, kde bydlíme“ a „Mé jméno je semafor“

Předchozí činnost: povídání o městě a dopravě

Motivace: Společně si vytvoříme městečko. K tvorbě městečka použijeme různý odpadový materiál.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj fantazie, rozvoj spolupráce, procvičování mačkání papíru

Odpadový materiál: karton, papírové krabičky od čajů nebo léků, toaletní roličky, zbytky barevných a krepových papírů, staré papíry popsané z jedné strany

Pomůcky: nůžky, izolepa, tuhá lepidla a lepidlo Herkules, lepicí hmota, fixy, pastelky, špejle, obrázky dopravních značek, omalovánky dopravních prostředků a chodců

Výtvarná technika: stříhání, lepení, kreslení, trhání a mačkání papíru

Příprava: Pedagog zalepí izolepou papírové krabičky tak, aby se neotvíraly. Na karton ve tvaru obdélníku nakreslí fixem silnici s přechodem pro chodce a dva chodníky. Dále vystříhne obrázky dopravních značek, které nalepí izolepou na špejli.

Pracovní postup: Nejprve si děti natrhají zbytky barevných papírů, kterými polepí papírové krabičky. Na domy z krabiček nakreslí fixy dveře a okna. Pak domečky nalepí na karton.

Stromy děti vytvoří z různých odpadových materiálů z papíru. Kmen stromu (toaletní roličku) polepí hnědým krepovým papírem. Korunu stromů vytvoří ze zmačkaných starých papírů popsaných z jedné strany. Korunu pak zabalí do zeleného krepového

papíru a zastrčí ji do otvoru toaletní roličky. Na strom nalepí květy ze zbytků růžového nebo bílého krepového papíru. Hotový strom pak nalepí Herkulesem na karton vedle domečků.

Dále si děti vybarví omalovánky dopravních prostředků a chodců, které pak nalepí na karton.

Na závěr pedagog nalepí lepicí hmotou dopravní značky na vhodná místa.

Navazující aktivita: povídání o vytvořeném městě a vymýšlení příběhů o lidech a dopravních prostředcích

Reflexe: Tuto výtvarnou činnost jsme rozdělili do dvou týdnů. První týden v rámci tématu o městě děti vytvářely domy a stromy. Druhý týden v rámci tématu o dopravě dolepily dopravní prostředky, chodce a dopravní značky.

Dětem se líbilo, že si mohly společně vytvořit své vlastní městečko. Toto městečko bylo největším prostorovým dílem ze všech výtvorů, které dosud společně vytvořily. Vytvořené městečko vypadalo jako opravdový model města.

Škoda jen, že si děti nemohly vytvořit městečko, se kterým by si pak mohly hrát (např. jezdit po silnici autíčky a hrát si s panáčky). Ve třídě totiž nemáme žádné panáčky, proto jsme zvolili tuto variantu pouhého modelu, který byl vystaven ve třídě.

Jiná varianta: Děti si vytvoří městečko, se kterým si mohou hrát. V tomto případě se použije větší karton a vše musí být dobře přilepené, aby to při hraní dětí nespadlo (a koruna stromů musí být přilepena ke kmenu). Na karton se nakreslí křižovatka, po které jezdí plastová nebo kovová autíčka. Na křižovatku se připevní papírový semafor na špejli. Dopravu řídí policista – panáček z lega. Na chodníku a přechodu chodí panáčci (např. z lega). Ve městečku je parkoviště, kde parkují autíčka. Na okraji městečka je zoologická zahrada, která je ohraničená plotem z nalámaných špejlí nebo párátek. V zoologické zahradě jsou plastová zvířátka. Městečkem protéká řeka. Vlny ve vodě se vytvoří ze zmačkaných zbytků modrého krepového papíru. Po řece plují plastové lodě, které převážejí panáčky nebo autíčka. Přes řeku vede most z papíru pro panáčky nebo autíčka.

BŘEZEN

Název: PERNÍKOVÁ CHALOUPKA

Téma: „Z pohádky do pohádky“

Předchozí činnost: čtení pohádky „Perníková chaloupka“

Motivace: Společně si vytvoříme perníkovou chaloupku z krabice a nalepíme na ni nejen perníčky, ale i různé dobroty, které máme rádi.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj spolupráce, rozvoj fantazie

Odpadový materiál: papírová krabice, karton, reklamní letáky, zbytky barevných papírů

Pomůcky: nůžky, pastelky, lepidla

Výtvarná technika: stříhání, lepení

Příprava: Pedagog vytvoří střechu z kartonu, kterou nalepí na papírovou krabici. Na střechu nalepí komín s kouřem z papíru. Ze zbytků hnědého papíru nastříhá perníčky.

Pracovní postup: Nejdříve si děti ze zbytků barevných papírů vystříhnou okna a dveře, které nalepí na chaloupku. Na chaloupku také nalepí perníčky, které pastelkami ozdobily. Pak si děti vystříhají z letáků potraviny, které mají rády a nalepí je na chaloupku.

Navazující aktivita: S vytvořenou chaloupkou si děti zahrály pohádku o perníkové chaloupce. Potom děti vymýšlely a hrály jiné pohádky o perníkové chaloupce.

Reflexe: Dětem se líbilo, že jsme společně vytvořily perníkovou chaloupku a že na ní mohly lepit dobroty, které mají rády.

Ozdobení chaloupky dobrotami bylo velmi rychlé.

Jiná varianta: Na perníkovou chaloupku si děti samy nakreslí dobroty, které mají rády. Symboly oblíbených sladkostí si děti také mohou vytvořit plasticky: bonbóny z kuliček zmačkaného papírku, které se zabalí do alobalu ve tvaru bonbónu. Ze zmačkaných zbytků krepových papírů se vytvoří i lentilky. Lízátko se také vytvoří z kuličky ze zmačkaného papírku, která se nalepí na kousek špejle. Nebo se malé papírové kuličky nalepí do kornoutku z papíru jako zmrzlina.

DUBEN

Název: DORT

Téma: „Jídlo“

Předchozí činnost: čtení pohádky „Jak pejsek a kočička pekli dort“

Motivace: Společně si vytvoříme dort z toho, co máme rádi, jako pejsek a kočička v pohádce.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj spolupráce

Odpadový materiál: reklamní letáky, karton

Pomůcky: nůžky, lepidla, izolepa

Výtvarná technika: stříhání, lepení

Příprava: Pedagog vystříhne a slepí karton do tvaru dortu.

Pracovní postup: Děti si vystříhají z letáků potraviny, které mají rádi a nalepí je na připravený dort z kartonu.

Navazující aktivita: povídání o tom, co děti nalepily na dort a o tom, co je zdravé a nezdravé

Reflexe: Dětem se na tvorbě dortu nejvíce líbilo, že si mohly samy vybrat potraviny, které mají rádi a že si je mohly samy vystříhnout.

ČERVEN

Název: SLUNCE

Téma: „Co děláme v létě?“

Předchozí činnost: povídání o letním počasí

Motivace: Společně si vytvoříme sluníčko, které si pověsíme do třídy.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj spolupráce, procvičování mačkání papíru

Odpadový materiál: staré papíry popsané z jedné strany, zbytky žlutého krepového papíru, síťka z brambor

Pomůcky: nůžky, lepidla, provaz

Výtvarná technika: mačkání papíru, lepení

Příprava: -

Pracovní postup: Nejprve děti zmačkají staré papíry popsané z jedné strany. Zmačkanými papíry naplní síťku z brambor a pedagog z ní vytvaruje kouli. Na kouli děti nalepí zbytky žlutého krepového papíru tak, aby se zakryla celá plocha koule. Nakonec pedagog připevní provaz na kouli a zavěsí ji na zářivku na stropě třídy.

Navazující aktivita: -

Reflexe: Děti bavilo mačkání papírů a naplňování síťky.

Příprava této výtvarné činnosti byla pro pedagoga velmi jednoduchá a rychlá. Spočívala jen v přípravě pomůcek.

4.2 Metodická řada výtvarných činností s využitím odpadových textilních materiálů

ŘÍJEN

Název: ZRANĚNÝ MEDVÍDEK

Téma: „Moje tělo a zdraví“

Předchozí činnost: povídání o nemocech a úrazech

Motivace: Zahrajeme si na pana doktora a ošetříme zraněnému medvídkovi jeho rány. K ošetření použijeme opravdový zdravotnický materiál.

Cíl: rozvoj jemné motoriky

Odpadový materiál: staré látkové náplasti, starý obvaz

Pomůcky: okopírované omalovánky medvídka, pastelky, nůžky, lepidlo Herkules

Výtvarná technika: kreslení, lepení

Příprava: Pedagog nastříhá náplasti a obvaz na malé proužky.

Pracovní postup: Děti si nejprve vybarví omalovánku medvídka. Pak nalepí na různá místa na těle medvídka kousky obvazu nebo náplasti.

Navazující aktivita: povídání o zraněném medvídkovi – vymýšlení příběhu o tom, co se mu stalo

Reflexe: Dětem se líbilo, že si mohly zahrát na doktory a ošetřit zraněného medvídka opravdovými náplastmi nebo obvazy.

Příprava této výtvarné činnosti byla pro pedagoga velmi jednoduchá. Spočívala jen v přípravě pomůcek a nastřihání kousků obvazu a náplastí.

Název: CÍSAŘOVY ŠATY

Téma: „Jak se oblékáme?“

Předchozí činnost: čtení pohádky „Císařovy nové šaty“

Motivace: Teď si zahrajeme na módní návrháře a tkalce, kteří ušijí císařovi nové šaty.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj fantazie, procvičování střihání látky

Odpadový materiál: zbytky látek

Pomůcky: okopírované omalovánky císaře, pastelky, nůžky, lepidlo Herkules

Výtvarná technika: kreslení, střihání látky, lepení

Příprava: -

Pracovní postup: Děti pastelkami vybarví císaře (hlavu, ruce a boty). Z látky vystříhnou šaty (nebo si nastřihají kousky látky) a nalepí je na tělo císaře.

Navazující aktivita: -

Reflexe: Dětem se líbilo, že mohly samy navrhnout a „ušít“ císařovi šaty. Některé děti použily jednu látku a některé použily více látek s různými vzory. Pro některé děti bylo obtížné ustříhnout látku tak, aby se vešla na tělo císaře (to ale většina dětí vyřešila tak, že si nastříhaly více malých kousků, které pak lepily vedle sebe).

Příprava této výtvarné činnosti byla pro pedagoga velmi jednoduchá a rychlá. Spočívala jen v přípravě pomůcek.

PROSINEC

Název: PAVUČINA PŘÁNÍ

Téma: „Kouzelné Vánoce“

Předchozí činnost: Vytvořili jsme pavučinu přání – seděli jsme v kroužku na koberci a posílali jsme si klubko vlny. Každý, kdo měl v ruce klubko, řekl, co by si přál od Ježíška. Kousek vlny držel v ruce a klubko poslal dál. Všichni v kroužku vyslovili svá přání a tím vznikla pavučina z vlny.

Motivace: Na chodbě visí pavučina přání a každý na ní může pověsit své přání. To, co si přejeme od Ježíška, nakreslíme na hvězdičku z papíru, kterou pověsíme na pavučinu.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj fantazie

Odpadový materiál: stará zelená vlna

Pomůcky: zelené papíry A4, šablona hvězdy, tužka, nůžky, pastelky, fixy, kolíčky, izolepa

Výtvarná technika: stříhání, kreslení

Příprava: Pedagog vytvoří pavučinu ze staré zelené vlny. Pavučinu pověsí na zeď v chodbě. Pak vytvoří šablону hvězdy, kterou obkreslí na zelené papíry.

Pracovní postup: Děti si nejprve na hvězdu pastelkami nakreslí to, co by si přály od Ježíška. K obrázku jim pak pedagog fixem napíše jejich přání (např. Eliška by si přála plyšového poníka). Hvězdu s přáním si děti vystříhnou a kolíčkem připevní na pavučinu.

Navazující aktivita: Po Vánocích jsme si povídali o tom, jestli se dětem přání splnila nebo ne. A děti nosily do školky ukázat hračky, které dostaly od Ježíška.

Reflexe: Dětem se líbilo, že jsme pomocí pavučiny ze staré vlny vytvořili netradiční dopis Ježíškovi.

Na pavučině visela i přání pedagogů.

Jiná varianta: Pavučina se vytvoří hned při vyslovování přání v kroužku a to tak, že se místa, kde se vlny protínají, svážou kousky stejné vlny nebo nití. Okraje pavučiny se připevní ke zdi hřebíčky.

Pavučina na zdi se může využít i jako síť, na kterou se kolíčky připevňují výtvarné práce dětí.

Také lze pavučinu pověsit na strop ve třídě nebo na chodbě a na ní připevnit pavouky, kteří mají tělo vyrobené ze zmačkaného papíru a nohy z chlupatých modelovacích drátů.

LEDEN

Název: SNĚHULÁK (viz. Fotografie č. 3)

Téma: „Co děláme v zimě?“

Předchozí činnost: zpívání písničky „Sněhulák“, zmačkání starých papírů do koulí, pohybové hry s papírovými koulemi (např. házení na cíl, foukání do koulí na zemi, pohybová hra „Koulovaná“)

Motivace: Společně vytvoříme sněhuláka z papírových koulí, které jsme si před chvílí připravili. K tvorbě sněhuláka také použijeme jeden netradiční materiál.

Cíl: rozvoj jemné motoriky

Odpadový materiál: staré roztrhané bílé silonové punčochy, staré papíry popsané z jedné strany, zbytky černého a oranžového papíru

Pomůcky: nůžky, lepidlo Herkules, jehla, nit

Výtvarná technika: stříhání, lepení

Příprava: Pedagog rozstříhne silonové punčochy. Na tělo sněhuláka je potřeba jedna punčocha (delší část) a dvě malé části na ruce.

Pracovní postup: Děti naplní silonovou punčochu zmačkanými papíry. Pedagog vytvaruje sněhuláka a zašije otvor na hlavě. Obě ruce se naplní jedním zmačkaným papírem a pedagog je přišije k tělu sněhuláka. Děti mezitím ze zbytků černého papíru vystříhají oči, pusy a knoflíky, které nalepí na sněhuláka. Nakonec pedagog vyrobí a nalepí oranžový nos a černý hrnec na hlavu.

Navazující aktivita: vymýšlení jména pro vyrobeného sněhuláka a vymýšlení pohádky o sněhulákovi

Reflexe: Dětem se líbilo, že mohly zmačkanými papíry naplnit staré silonové punčochy, které přinesla paní učitelka a vytvořit tak prostorového sněhuláka.

Pro pedagoga bylo docela těžké vytvarovat sněhuláka tak, aby to vypadalo jako sněhulák a aby stál.

Při tvorbě sněhuláka se na činnostech, které děti nezvládnou, podílel pedagog (šití, tvarování těla a nosu). Přesto, že to tedy nebyla samostatná práce dětí, byly děti rády, že mohou pomoci s vytvořením sněhuláka (naplněním zmačkanými papíry, vystřížením a nalepením očí, pusy a knoflíků).

Fotografie č. 3 SNĚHULÁK

Název: KYTARA

Téma: „Kouzelný svět hudby“

Předchozí činnost: povídání o hudbě, poslech hudby na CD, zpívání písniček s doprovodem klavíru

Motivace: Každý si vytvoří kytaru, která sice nebude hrát, ale bude vypadat skoro jako opravdová kytara, bude hodně barevná a struny bude mít z vlny.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj fantazie

Odpadový materiál: staré různě barevné vlny, zbytky barevných papírů

Pomůcky: lepidla, lepidlo Herkules, nůžky, bílé čtvrtky A3, šablona kytary

Výtvarná technika: trhání papíru, lepení, lepení vlny Herkulesem

Příprava: Pedagog vytvoří šablonu kytary. Kytaru obkreslí na bílou čtvrtku a vystříhne ji. Staré vlny nastříhá v potřebné délce.

Pracovní postup: Na připravené papírové kytary děti nalepí kousky natrhaných zbytků barevných papírů. Potom si vyberou tři struny a nalepí je Herkulesem na kytaru.

Navazující aktivita: Děti zpívaly lidové písničky a opatrně brnkaly na struny vytvořené kytary.

Reflexe: Dětem se líbilo, že si mohly vytvořit vlastní barevnou kytaru.

Jiná varianta: Struny kytary se vytvoří z gumiček, které při zabrnkání vydávají opravdový zvuk. V tomto případě musí být kytara vytvořena z tvrdšího papíru a gumičky musí být velmi dobře připevněny, aby na kytaře držely a byly natažené.

ÚNOR

***Název:* LOUTKY**

Téma: „Divadlo“

Předchozí činnost: povídání o divadle a o hercích a loutkách

Motivace: Každý si vytvoří loutku princezny nebo prince, se kterou si pak může zahrát divadlo.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj fantazie, uvědomit si a vyzkoušet si, že jen s pár pomůckami, které máme i doma, si můžeme vytvořit loutky

Odpadový materiál: zbytky žluté a hnědé vlny

Pomůcky: bílé čtvrtky, šablona princezny a prince, tužka, špejle, lepidlo Herkules, nůžky, izolepa, pastelky

Výtvarná technika: stříhání, kreslení, lepení

Příprava: Pedagog vytvoří šablonu princezny a prince. Šablony obkreslí na bílé čtvrtky.

Pracovní postup: Děti si nejprve vybarví a vystříhnou loutku z papíru. Pak si nastříhají kousky vln, které nalepí na hlavu loutky jako vlasy. Nakonec loutku nalepí izolepou na špejli.

Navazující aktivita: Děti hrály divadlo s vyrobenými loutkami.

Reflexe: Dětem se líbilo, že si mohou vytvořit vlastní loutku, se kterou pak mohou hrát divadlo.

Jiná varianta: Na tělo loutek se nalepí oblečení ze zbytků látek.

DUBEN

Název: VELIKONOČNÍ KRASLICE (viz. Fotografie č. 4)

Téma: „Velikonoce“

Předchozí činnost: povídání o Velikonocích, učení se velikonočních koled

Motivace: Každý si vytvoří barevnou velikonoční kraslici. Na ozdobení kraslic použijeme různý materiál.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj fantazie

Odpadový materiál: zbytky látek s velikonočními nebo jarními motivy, zbytky barevných vln

Pomůcky: bílé čtvrtky, šablona vejce, tužka, pastelky, nůžky, lepidlo Herkules

Výtvarná technika: kreslení, stříhání, lepení

Příprava: Pedagog vytvoří šablonu vejce. Šablonu obkreslí na bílé čtvrtky.

Pracovní postup: Děti si nejprve vystříhnou připravenou kraslici. Na kraslici nalepí nastříhané kousky látek a vln.

Navazující aktivita: -

Reflexe: Dětem se líbilo, že na ozdobení kraslic mohou použít kousky látek s motivem kuřátek a barevné vlny.

Jiná varianta: Děti si nejprve bílé vejce vybarví pastelkami a pak ho ozdobí zbytky látek a vln. Také se na kraslice může použít barevný papír.

Fotografie č. 4 VELIKONOČNÍ KRASLICE

KVĚTEN

Název: MOTÝL

Téma: „Jaro na louce a v lese“

Předchozí činnost: povídání o jaru na louce

Motivace: Každý si vytvoří motýlka na špejli, kterého si můžete doma zapíchnout do květináče.

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj fantazie

Odpadový materiál: zbytky látek s jarními motivy (např. s kytíčkami)

Pomůcky: bílé čtvrtky, šablona motýla, tužka, špejle, izolepa, nůžky, pastelky, lepidlo Herkules, chlupaté modelovací dráty

Výtvarná technika: kreslení, lepení

Příprava: Pedagog vytvoří šablonu motýla. Šablonu obkreslí na bílou čtvrtku. Ze zbytků látek vystříhne vhodné motivy na motýla.

Pracovní postup: Děti si nejprve pastelkami vybarví motýla a vystříhnou ho. Pak na něj nalepí nastříhané kousky látek. S pomocí pedagoga nalepí tykadla z chlupatých modelovacích drátů. Nakonec si motýla nalepí izolepou na špejli.

Navazující aktivita: pohybová hra „Motýli na louce“

Reflexe: Dětem se na tvorbě motýla na špejli asi nejvíc líbilo, že mohly použít netradiční materiál na tykadla.

ČERVEN

***Název:* LEV**

Téma: „Máme rádi zvířata“

Předchozí činnost: povídání o zvířátkách v zoologické zahradě

Motivace: Vytvoříme si krále zvířat a nalepíme mu hřívu z vlny.

Cíl: rozvoj jemné motoriky

Odpadový materiál: zbytky červené a oranžové vlny

Pomůcky: okopírované omalovánky lva, pastelky, nůžky, lepidlo Herkules

Výtvarná technika: kreslení, stříhání vlny, lepení

Příprava: -

Pracovní postup: Děti si nejprve pastelkami vybarví lva. Pak si nastříhají malé kousky červené nebo oranžové vlny a nalepí je na hřívu.

Navazující aktivita: -

Reflexe: Každé dítě lepilo hřívu z kousků vlny jinak. Některé děti lepily pečlivě jeden kousek vlny vedle druhého a tak jim vznikla hustá hříva. Některé děti nalepily na hřívu jen pár kousků vlny.

Příprava této výtvarné činnosti byla pro pedagoga velmi jednoduchá a rychlá. Spočívala jen v přípravě pomůcek.

5 Závěr

Ve své bakalářské práci jsem vytvořila dvě metodické řady výtvarných činností s využitím odpadového materiálu z papíru a textilu pro děti předškolního věku.

Všechny výtvarné činnosti, které jsem uvedla ve čtvrté kapitole, jsem realizovala ve svém zaměstnání. Činnosti jsou uspořádány tak, jak probíhaly během školního roku, tedy podle probíraných týdenních témat v jednotlivých měsících. Mezi náměty jsou zařazeny činnosti pro všechny čtyři roční období a některé svátky (např. Mikuláš, Vánoce, Velikonoce).

Cíle výtvarných činností byly naplněny. Při práci s odpadovým materiálem se u dětí rozvíjely výtvarné dovednosti – trhání, stříhání, lepení, mačkání. Při výtvarných činnostech se u dětí také rozvíjela jemná motorika, fantazie, komunikace a spolupráce. Děti si vyzkoušely, co vše se dá vytvořit z odpadového materiálu.

Náměty na výtvarné činnosti, uvedené v metodických řadách, jsou určeny pro děti předškolního věku, ale mohou být v různých obměnách využity i při práci se staršími dětmi (např. při volnočasových aktivitách ve školní družině nebo v zájmových kroužcích).

Při realizaci výtvarných činností se využívá různý odpadový materiál, který je snadno dostupný a proto si mohou tyto činnosti vyzkoušet děti s pomocí rodičů i doma.

Při výtvarných činnostech je pro děti důležitá motivace a využitelnost výtvoru, např. zda se dá výtvor nějak dále využít, zda si s ním mohou hrát nebo zda to může být dárek pro někoho blízkého.

Dětem se také líbí, když mohou při výtvarných činnostech používat různorodý materiál, a když vypadá výtvor co nejvíce „opravdově“ (např. když mohou nalepit panáčkovi vlasy z vlny nebo oblečení ze zbytků látek).

6 Literatura

CIKÁNOVÁ, K. *Objevujte s námi textil*. Praha: Aventinum, 1996.
ISBN 80-85277-85-9

CIKÁNOVÁ, K. *Objevujte s námi tvar*. Praha: Aventinum, 1995.
ISBN 80-7151-732-1

HAZUKOVÁ, H. Příprava učitele na rozhodování ve výtvarné výchově I. a II. díl.
Praha: UK-PedF, 1944 a 1995.

PETRŽELA, Z. *Nové nápady pro starý papír*. Praha: Portál, 2008.
ISBN 978-80-7367-478-6

ROESELLOVÁ, V. *Řady a projekty ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, 1997.
ISBN 80-902267-2-8

SLAVÍKOVÁ, V., SLAVÍK, J., HAZUKOVÁ, H. *Výtvarné čarování*. Praha:
UK-PedF, 2000. ISBN 80-7290-016-1

SMUTNÁ, I. *Nápady pro tvořivé děti*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-620-9

VONDROVÁ, P. *Tvoříme z věcí kolem nás*. Brno: Computer Press, 2006.
ISBN 80-251-1149-0